

Uzasadnienie do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 2024 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Sztolnia w Młotach PLH020070

Zgodnie z art. 28 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (tj. Dz. U. z 2023 poz. 1336, 1688, 1890, 2375) regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego, w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych (zwany dalej pzo) dla obszaru Natura 2000, biorąc pod uwagę cele ochrony obszaru. Obecnie po zmianach legislacyjnych plan zadań ochronnych ważny jest bezterminowo (wcześniej sporządzany był na 10 lat).

Obszar Natura 2000 Sztolnia w Młotach PLH020070 zatwierdzono w dniu 13 lutego 2009 r. Decyzją Komisji z dnia 12 grudnia 2008 r. przyjmującą na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG drugi zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2008) 8039) (2009/93/WE), a wyznaczono w celu zachowania we właściwym stanie przedmiotów ochrony wymienionych w Załączniku I i II Dyrektywy Siedliskowej siedlisk przyrodniczych, tj.:

- 8220 ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z *Androsacion vandellii*,
- 9110 kwaśne buczyny *Luzulo-Fagenion*,

oraz gatunku nietoperza:

- 1308 mopek *Barbastella barbastellus*.

Projekt planu zadań ochronnych dla obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Sztolnia w Młotach PLH020070 (zwanego dalej Obszarem) został sporządzony z uwzględnieniem wymagań określonych w art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody oraz zgodnie z zapisami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. Nr 34, poz. 186 ze zm.).

W przypadku tego Obszaru zachodzi przesłanka wynikająca z art. 28 ust. 11 pkt. 3a ustawy o ochronie przyrody, która uzasadnia nieobejmowanie całości obszaru projektem Planu, gdyż obszar Natura 2000 Sztolnia w Młotach PLH020070 pokrywa się w części z obszarem będącym w zarządzie Nadleśnictwa Bystrzyca Kłodzka, dla którego ustanowiony został Plan Urządzenia Lasu (PUL) na lata 2020 – 2029, zawierający zakres Planu zadań ochronnych dla obszaru Sztolnia w Młotach. Plan urządzenia lasu został zatwierdzony pismem Ministra Środowiska i Klimatu i uwzględnia zakres, o którym mowa w art. 28 ust. 10 ww. ustawy. Wobec powyższego Plan zadań ochronnych obejmuje tylko część (6,6 ha) obszaru Natura 2000 znajdującą się poza gruntami będącymi w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwo Bystrzyca Kłodzka.

Założeniem do opracowania projektu planu zadań ochronnych dla Obszaru jest utrzymanie lub odtworzenie właściwego stanu przedmiotów ochrony, który to obowiązek wynika z art. 6 (1) Dyrektywy Siedliskowej.

Przedmiotowy projekt planu zadań ochronnych zawiera wszystkie niezbędne elementy wynikające z zapisów ww. *ustawy o ochronie przyrody* i ww. *rozporządzenia w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000*.

W trakcie prac terenowych zweryfikowano listę przedmiotów ochrony w Obszarze. Oprócz zimującej populacji mopków o stabilnej liczebności (średnio ok. 340 osobników), stwierdzono podczas badań, iż w obszarze istotna jest także duża populacja mopków przylatująca do sztolni na czas godów, która prawdopodobnie składa się zarówno z osobników zimujących tutaj, jak i hibernujących w innych obiektach na terenie Sudetów lub na przyległych terenach leśnych. Wobec powyższego zaproponowano włączenie populacji przemieszczającej się do przedmiotów ochrony z oceną ogólną B. Na zimowisku w Sztolni Obiegowej stwierdzono również nocki duże *Myotis myotis*. Jednak ich szacowana liczebność stanowi poniżej 0,5% krajowej populacji gatunku, wobec czego ekspert chiropterolog zaproponował jedynie wpisanie tego gatunku do SDF z oceną D (nieznaczącą), jednakże RDOŚ we Wrocławiu nie uznał za zasadne uzupełnienie SDF w tym zakresie (m.in. z uwagi na inne wymagania mikroklimatyczne tego gatunku niż gatunku dominującego w zimowisku). W granicach Obszaru objętych planem ekspert siedliskoznawca nie stwierdził występowania siedlisk przyrodniczych 9110 Kwaśne buczyny *Luzulo-Fagenion* i 8220 ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z *Androsacion vandellii* – stanowiących przedmioty ochrony (występują one w części Obszaru zarządzanej przez Nadleśnictwo Bystrzyca Kłodzka, dla którego zakres planu zadań ochronnych zawarty jest w Planie urządzenia lasu dla tego Nadleśnictwa, w związku z tym w przedmiotowym planie nie wskazano dla nich celów i działań ochronnych). Stwierdzono natomiast występowanie niewielkich płatów 2 innych siedlisk przyrodniczych, tj. 6510 niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (podtyp 6510-1 – łąka rajgrasowa *Arrhenatheretum elatioris*) o powierzchni 0,33 ha) oraz 91E0* łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*), olsy źródliskowe. Proponowane przez eksperta uznanie siedliska 6510 za przedmiot ochrony w obszarze Natura 2000 Sztolnia w Młotach oraz wpisanie siedliska 91E0 do SDF z oceną D nie zostało uznane przez RDOŚ za zasadne. Wynika to z niewielkiej powierzchni tych siedlisk, brak ich znaczenia dla głównego celu ochrony Obszaru (tj. populacji mopka) oraz złe perspektywy ich zachowania. Po złożeniu wniosku do GDOŚ, zaproponowane przez RDOŚ we Wrocławiu dodanie przedmiotu ochrony (mopek populacja przemieszczająca się) i korekta liczebności populacji zimowej mopka zostało zaakceptowane pismem DZP-WO.630.1.6.2023.IW z dnia 14 marca 2023 r., co pozwoliło na zaktualizowanie Standardowego Formularza Danych Obszaru (również w zakresie opisu Obszaru, wartości przyrodniczej i znaczenia oraz zagrożeń).

Dodatkowo istotnym jest, że po wejściu w życie 13 października 2023 r. *rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 11 września 2023 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Sztolnia w Młotach (PLH020070) (Dz. U. poz. 2040)* uległ zmianie status Obszaru na specjalny obszar ochrony siedlisk Sztolnia w Młotach (PLH020070). Ww. *rozporządzenie* wskazuje, że przedmiotami ochrony Obszaru są 2 typy siedlisk przyrodniczych (9110 i 8220) oraz populacja zimowa i migrująca mopka.

Za główne zagrożenie dla zimowiska mopków uznano wandalizm, tj. niszczenie zabezpieczeń (drzwi i krat) oraz nielegalny ruch eksploratorski w zimowisku w okresie zimowym i związane z tym płoszenie nietoperzy, co może skutkować zwiększoną śmiertelnością i spowodować zmniejszenie liczby zimujących nietoperzy. Zagrożenie dla zimowiska wynika także z planowanego obecnie wznowienia prac związanych z budową elektrowni szczytowo-pompowej. Związana z tym budowa zapory oraz zbiornika wodnego w m. Młoty i związana z tym ewentualna zmiana w użytkowaniu sztolni oraz w sposobach zabezpieczenia wejść do sztolni mogłaby utrudnić dostęp do sztolni lub zmienić panujący w niej mikroklimat, przez co wpłynąć na stan zachowania zimowiska nietoperzy i miejsc ich rojenia.

Szczegółowe cele działań ochronnych zostały określone na podstawie przeprowadzonych prac terenowych oraz metodyki GIOŚ (2012) oraz metodyki wskazanej przez eksperta chiropterologa wykonującego badania na potrzeby opracowania pzo.

Zaproponowane działania ochronne mają na celu zachowanie zimowiska ww. gatunku nietoperza, jego siedlisk i miejsc rojenia oraz utrzymania liczebności gatunku.

Zaplanowany monitoring dotyczy corocznej kontroli liczebności zimujących mopków w Sztolni Obiegowej i monitoringu stanowiska godowego pod kątem obecności i liczebności gatunku.

Z uwagi na fakt, że obowiązujące dokumenty planistyczne nie zawierają wskazań, które mogłyby wpływać negatywnie na przedmioty ochrony, nie było konieczności zawarcia w zarządzeniu ustanawiającym przedmiotowy plan - wskazań do zmian w dokumentach planistycznych niezbędnych do utrzymania bądź odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000.

Sporządzenie planu ochrony dla Obszaru nie jest konieczne. Plan zadań ochronnych jest wystarczającym narzędziem do zapewnienia ochrony przedmiotom ochrony w obszarze.

Ustanowienie planu zadań ochronnych poprzedzone zostało przeprowadzeniem postępowania z udziałem społeczeństwa.

W dniu 16 września 2019 r. odbyło się, zorganizowane przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska we Wrocławiu, spotkanie informacyjne dotyczące projektu nr POIS.02.04.00-00-0193/16 pn. „*Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000*” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020. Celem spotkania było przybliżenie tematyki dotyczącej planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000, przedstawienie zakresu działań w ramach projektu oraz harmonogramu prac dla poszczególnych obszarów Natura 2000 objętych projektem. W spotkaniu udział wzięli przedstawiciele samorządów i nadleśnictw oraz instytucji, z którymi Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska we Wrocławiu będzie współpracowała w trakcie realizacji projektu.

W dniu 10 grudnia 2018 r. na stronie internetowej (Biuletyn Informacji Publicznej) i w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu (na tablicy ogłoszeń) ukazało się obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu znak WPN.082.3.52.2018.AH z dnia 6 grudnia 2018 r. o zamiarze przystąpienia do sporządzenia projektów zadań ochronnych dla 31 obszarów Natura 2000 (w tym dla obszaru Natura 2000 Sztolnia w Młotach)

Obwieszczenie zostało przekazane w celu jego upublicznienia m.in. do Urzędu Miasta i Gminy Bystrzyca Kłodzka.

W dniu 21 października 2019 r. na stronie internetowej (Biuletyn Informacji Publicznej) i w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu (na tablicy ogłoszeń) ukazało się obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu znak WPN.082.3.17.2019.AH z dnia 18 października 2019 r. o przystąpieniu do sporządzenia projektów zadań ochronnych dla 23 obszarów Natura 2000 (w tym dla obszaru Natura 2000 Sztolnia w Młotach PLH020070). Obwieszczenie zostało przekazane w celu jego upublicznienia m.in. do Urzędu Gminy Bystrzyca Kłodzka.

I spotkanie Zespołu Lokalnej Współpracy (ZLW) dla obszaru Natura 2000 Sztolnia w Młotach PLH020070 ze względu na ogłoszony stan epidemii na obszarze Rzeczypospolitej zostało przeprowadzone w formie zdalnej – materiały zostały udostępnione w dniach 9 – 25 września 2020 r. w serwisie internetowym Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu pod adresem: <http://wroclaw.rdos.gov.pl/plan-zadan-ochronnych-dla-obszaru-natura-2000-sztolnia-w-mlotach-plh020070> Przedstawione materiały dotyczyły obszaru Natura 2000 Sztolnia w Młotach, sieci Natura 2000, dokumentacji planów zadań ochronnych oraz ww. projektu. We wskazanym terminie żadne uwagi i wnioski nie wpłynęły.

II spotkanie ZLW – z uwagi na utrzymujący się stan epidemii – odbyło się w dniu 6 maja 2021 r. również w formie on-line (spotkanie na platformie MS Teams). Celem spotkania było przedstawienie wyników inwentaryzacji przyrodniczych z zakresu chiropterologii i fitosocjologii przeprowadzonych w latach 2019-2020. Spotkanie ZLW dotyczyło jednocześnie sąsiadującego obszaru Natura 2000 Dolina Bystrzycy Łomnickiej PLH020083, bowiem obszary te są ze sobą funkcjonalnie powiązane i mają podobne zagrożenia. Podczas dyskusji w trakcie spotkania przedstawiciel spółki zarządzającej obiektami przerwanej budowy elektrowni szczytowo-pompowej w Młotach przedstawił krótką informację nt. aktualnej sytuacji i planów dotyczących ewentualnej kontynuacji budowy elektrowni – wskazując, że obecnie przygotowywane jest zlecenie analiz ekonomicznych ze wskazaniem możliwych źródeł finansowania, a później wykonane będzie studium wykonalności dla tej inwestycji, zaś same działania doprowadzające do dokończenia budowy elektrowni potrwać mogą około 10 lat.

W dniu 7 czerwca 2022 r. odbyło się III spotkanie ZLW dla obszaru Natura 2000 Sztolnia w Młotach PLH020070 zrealizowane w formie wizji terenowej, która odbyła się przy udziale ekspertów, którzy wykonywali na tym terenie ekspertyzy przyrodnicze oraz przedstawicieli lokalnego samorządu i sołectw, a także przedstawicieli spółki PGE – potencjalnego inwestora budowy elektrowni. Uczestnicy spotkania odwiedzili Sztolnię Obiegową, w której ekspert chiropterolog wskazał otwory na stropie stanowiące miejsca grupowego zimowania osobników ww. gatunku nietoperza, a także omówił metody ich liczenia. Na miejscu omówiono również główne potencjalne zagrożenia dla tej populacji, tj. wandalizm (obecnie uniemożliwiony dzięki odpowiednim zabezpieczeniom wszystkich wejść do Sztolni) oraz zmianę warunków mikroklimatycznych (koniecznych do utrzymania przy ewentualnym wykorzystaniu sztolni przy wznowieniu budowy elektrowni). Uznano, że rozmiary sztolni są na tyle

duże, że nawet przy jej wykorzystaniu do przepuszczenia czasowego wód potoku Bystrzyca, nie powinno to wpłynąć bezpośrednio na miejsca wykorzystywane do hibernacji. Podczas późniejszej dyskusji poruszono tematy omawiane podczas wizji terenowych, w szczególności związane z planowanym rozwojem Gminy Bystrzyca Kłodzka i rozważanym wznowieniem budowy elektrowni szczytowo-pompowej w Młotach. Następnie przedstawiciele Spółki PGE przedstawili informację nt. aktualnej sytuacji i planów dotyczących ewentualnej kontynuacji budowy elektrowni – wskazując, że obecnie przygotowywane jest zlecenie studium wykonalności dla tej inwestycji. Wywołało to ożywioną dyskusję w tym temacie, w której czynny udział wzięli mieszkańcy wsi Młoty.

Koordinator obszaru, a także obecny na spotkaniu przedstawiciel GDOŚ, wskazali, że w wykonywanych analizach i oraz studiach trzeba uwzględnić aktualne uwarunkowania prawne wynikające z wyznaczenia w sztolni obiegowej obszaru Natura 2000 Sztolnia w Młotach, a miejscach lokalizacji zbiorników, ww. obszaru Natura 2000 i obszaru Natura 2000 Dolina Bystrzycy Łomnickiej PLH020083. Inwestycja ta będzie też wymagać wykonania oceny oddziaływania na środowisko, której istotnym elementem będzie ocena wpływu na ww. obszary Natura 2000. W związku z czym wskazano na konieczność przygotowania szczegółowego Raportu opartego o badania prowadzone przy opracowaniu pzo i zaktualizowane w latach następnych.

Projekt zarządzenia został w trybie roboczym przekazany do Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska do zaopiniowania. W odpowiedzi poinformowano o braku uwag. Dodatkowo w dniu 23 listopada 2023 r. projekt zarządzenia ustanawiającego pzo wraz z uzasadnieniem oraz szablony dokumentacji planu udostępniono elektronicznie członkom ZLW w celu przekazania do dnia 8 grudnia 2023 r. ewentualnych uwag, komentarzy, wskazań do tej dokumentacji w trybie roboczym. Uwagi wpłynęły od przedstawicielki Stowarzyszenia Niezatapialna Wioska Młoty, które dotychczas nie uczestniczyło w pracach ZLW, a dokumentację otrzymało od osoby fizycznej będącej członkiem ZLW. Uwagę dotyczącą zagrożeń dla nietoperzy częściowo uwzględniono.

Obwieszczeniem z dnia..... Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu zawiadomił o możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu poprzez zapoznanie się z projektem planu zadań ochronnych i możliwości składania uwag i wniosków. Informacja została podana do publicznej wiadomości zgodnie z art. 39 ust. 1 pkt. 1, 2, 3, 4 i 5 *ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1094 ze zm.)* i w związku z art. 28 ust. 4 *ustawy o ochronie przyrody*.

Obwieszczenie zostało zamieszczone na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu. Obwieszczenie było również wywieszone na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy w Bystrzycy Kłodzkiej w dniach..... Osoby zainteresowane projektem miały 30 dni na składanie uwag i wniosków.

Projekt zarządzenia został na podstawie art. 59 ust. 2 *ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 135)*, uzgodniony przez Wojewodę Dolnośląskiego w dniu 2024 r.